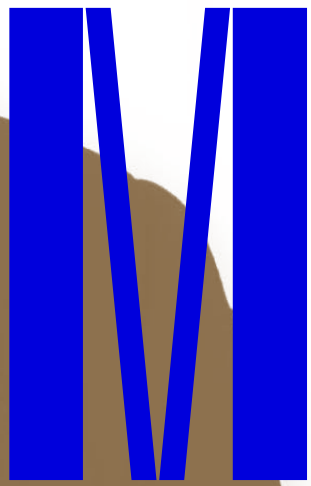

MASARYKOVA
UNIVERZITA
DOCTOR
HONORIS
CAUSA

Martina Hartmann

Martina Hartmann

DOCTOR HONORIS CAUSA
V OBORU HISTORIE

Masarykova univerzita
21. října 2021

MARTINA HARTMANN

Narozena 18. září 1960 v německém Mülheim an der Ruhr

VÝZKUMNÉ ZAMĚŘENÍ

Dějiny raného a vrcholného středověku

VZDĚLÁNÍ

1980–1986 Rheinische Friedrich-Wilhelms-Universität
Bonn, Německo (diploma degree)

1986–1989 Rheinische Friedrich-Wilhelms-Universität Bonn (Dr.)

PRACOVNÍ FUNKCE

1989–2000 Monumenta Germaniae Historica (MGH),
München, Německo, vědecká pracovnice

2001–2011 Universität Heidelberg, Německo (Doz., Prof.)

Od 2011 Ludwig-Maximilians-Universität
München, Německo (Doz., Prof.)

2012–2018 Monumenta Germaniae Historica, viceprezidentka

Od 2018 Monumenta Germaniae Historica, prezidentka

VYBRANÉ VĚDECKÉ AKTIVITY

Wissenschaftliche Kommission des Mittelalterzentrums der
Berlin-Brandenburgischen Akademie der Wissenschaften

Wissenschaftliche Kommission der Pius-Stiftung für Papsturkunden
bei der Göttinger Akademie der Wissenschaften

Wissenschaftlicher Beirat der Gottfried-Wilhelm-Leibniz-Gesellschaft

Historische Kommission bei der Bayerischen Akademie der Wissenschaften

Deutsche Kommission für die Bearbeitung der Regesta Imperii e. V.

Bayerische Akademie der Wissenschaften (außerordentliche Mitgliedschaft)

Interakademische Leitungskommission der Leibniz-Edition

Projektausschuss Mittellateinisches Wörterbuch

Beirat der Herausgabe der Urkunden Friedrichs II. bei der
Bayerischen Akademie der Wissenschaften

Beirat der Herausgabe der MGH-Constitutiones bei der
Berlin-Brandenburgischen Akademie der Wissenschaften

Assemblea dei Società Internazionale per lo studio del Medioevo Latino –
International Society for the study of Medieval Latin Culture

Deutsches Archiv für Erforschung des Mittelalters (od 2013, spoluvydavatelka)

VYBRANÉ PUBLIKACE

Monografie

Die Merowinger (Beck'sche Reihe. C.-H.-Beck-Wissen 2746).

Beck, München 2012.

Aufbruch ins Mittelalter. Die Zeit der Merowinger. Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt 2011.

Studien zu den Briefen Abt Wibalds von Stablo und Corvey sowie zur Briefliteratur in der frühen Stauferzeit (MGH Studien und Texte 52.). Hahn, Hannover 2011.

Die Königin im frühen Mittelalter. Kohlhammer, Stuttgart 2009.

Mittelalterliche Geschichte studieren (UTB 2575).

UVK-Verlags-Gesellschaft, Konstanz 2004 (vice vydání).

Humanismus und Kirchenkritik. Matthias Flacius Illyricus als Erforscher des Mittelalters (Beiträge zur Geschichte und Quellenkunde des Mittelalters 19). Thorbecke, Stuttgart 2001.

Hinkmar von Reims als Verwalter von Bistum und Kirchenprovinz (Quellen und Forschungen zum Recht im Mittelalter 6). Thorbecke, Sigmaringen 1991.

Editorství sborníků

Das Reichsinstitut für ältere deutsche Geschichtskunde 1935 bis 1945 – ein „Kriegsbeitrag der Geisteswissenschaften“? Beiträge des Symposiums am 28. und 29. November 2019 in Rom (Studien zur Geschichte der Mittelalterforschung. Bd. 1). Harrassowitz, Wiesbaden 2021 (spolueditoři Arno Mentzel-Reuters, Martin Baumeister).

Quellenforschung im 21. Jahrhundert. Vorträge der Veranstaltungen zum 200jährigen Bestehen der MGH vom 27. bis 29. Juni 2019. MGH Schriften 75, 2020. Spolueditor Horst Zimmerhackl, spolupráce Anna Claudia Nierhoff (MGH Schriften 75, 2020).

Herbipolis. Studien zu Stadt und Hochstift Würzburg in Spätmittelalter und Früher Neuzeit (Publikationen aus dem Kolleg „Mittelalter und Frühe Neuzeit“ / Universität Würzburg. Bd. 1). Königshausen & Neumann, Würzburg 2015 (spolueditor Markus Frankl).

Karl der Große und seine Zeit. Die 101 wichtigsten Fragen (C.H. Beck Paperback. Bd. 7040). Beck, München 2014.

Von Kreuzburg nach München. Horst Fuhrmann – Lebensstationen eines Historikers. Böhlau, Köln 2013 (spolueditorka Claudia Märtil).

Kritické edice

Das Briefbuch Abt Wibalds von Stablo und Corvey. Teil 1–3.

(Monumenta Germaniae Historica. Die Briefe der deutschen Kaiserzeit 9.) Hahn, Hannover 2012.

Flodoard von Reims: Historia Remensis ecclesiae Flodoardus

Remensis: Historia Remensis ecclesiae. Flodoard von Reims: Die Geschichte der Reimser Kirche. (Monumenta Germaniae Historica. Scriptores 36.) Hahn, Hannover 1998.

Hinkmar von Reims, Collectio de ecclesiis et capellis (Monumenta Germaniae Historica. Leges 8 / Fontes iuris Germanici antiqui in usum scholarum separatim editi 14.) Hahn, Hannover 1990.

Studie

„Es musste ein neuer Anfang gemacht werden, im Weltbild und in der Arbeit“. Margarete Kühn (1896–1982) und die Monumenta Germaniae Historica in Berlin, in: Deutsches Archiv 75 (2019) s. 135–161.

Das autographe Briefbuch Wibalds von Stablo und Corvey (1131–1158), in: Briefe als Quellen der landesgeschichtlichen Forschung, ed. Stefan Pätzold a Marcus Stumpf (2020) s. 45–61.

Liutbirc und ihre Töchter, in: Der Tassilo-Liutpirc-Kelch im Stift Kremsmünster. Geschichte, Archäologie, Kunst, ed. Egon Wamers (2019) s. 164–171.

Perspektiven des künftigen Editionsprogrammes der MGH: Arbeitsschwerpunkte, Neuvorhaben, Perspektiven, in: Mittelalter lesbar machen: Festschrift 200 Jahre Monumenta Germaniae Historica. Grundlagen, Forschung, Mittelalter (2019) s. 65–83.

Die karolingerzeitliche Vita und die Translatio der heiligen Balthilde oder Neues aus der Fälscherwerkstatt Corbie?, in: Forschungen in Franconofurd. Festschrift für Egon Wamers zum 65. Geburtstag, ed. Peter Fasold, Liane Giemsch, Kim Ottendorf a Daniel Winger (Schriften des Archäologischen Museums Frankfurt 28, 2017) s. 175–182.

„dass diese widerige Wahl großen Unfug und schädliche Zwietracht gebären wurde“. Die protestantische Historiographie und die Gegenpäpste, in: Der Verlust der Eindeutigkeit. Die Gegenpäpste, ed. Harald Müller (Schriften des Historischen Kollegs 2017) s. 212–227.

Grausam und fromm. Die merowingischen Königinnen des 6. und 7. Jahrhunderts in: Credo – Christianisierung Europas im Mittelalter Band III: Beiträge zur Ausstellung (2017) ed. Christoph Stiegemann a Christiane Ruhmann (2017) s. 65–78.

Der wichtigste karolingische Autor im Catalogus testium veritatis des Matthias Flacius Illyricus, in: Die Reformation und ihr Mittelalter. Symposium im Melanchthonhaus in Bretten am 10.–12. Oktober 2013, ed. Volker Leppin a Günter Frank (2016) s. 363–377.

Matthias Flacius Illyricus erforscht die mittelalterliche Geschichte. Seine fruchtbaren Magdeburger Jahre 1549–1557, in: Magdeburg und die Reformation. Teil 1: Eine Stadt folgt Martin Luther, ed. Maren Ballerstedt, Gabriel Köster a Cornelia Poenicke (2016), s. 443–456.

- Monumenta Germaniae Historica. Nekonečný příběh?
 Časopis Matice moravské 135 (2016) s. 147–159.
- Büchersammler des 15. und 16. Jahrhunderts und das Schicksal ihrer
 Bibliotheken, in: Herbigopolis. Studien zu Stadt und Hochstift Würzburg
 in Spätmittelalter und Früher Neuzeit (Publikationen aus dem
 Kolleg „Mittelalter und Frühe Neuzeit“ 1, 2015), ed. Markus Frankl
 a Martina Hartmann ve spolupráci s Dorotheou Klein, s. 343–356.
- Basler Drucker und Gelehrte in ihrer Bedeutung für Matthias Flacius
 Illyricus und für die Magdeburger Centuriatoren, in: Geschichte als
 Argument. Akten zur Tagung der Patristischen Arbeitsgemeinschaft
 vom 2. bis 5. Januar 2013 in Basel, ed. Martin Wallraff (2015) s. 221–244.
- Wieder einmal Einhard – der Karlsbiograph und die Frauen, in:
 Franz Fuchs/Dorothea Klein, Karlsbilder in Kunst, Literatur und
 Wissenschaft. Akten eines interdisziplinären Symposions anlässlich
 des 1200. Todestages Kaiser Karls des Großen (Rezeptionskulturen
 in Literatur- und Mediengeschichte 1, 2015) s. 3–14.
- Aus der Reichshauptstadt auf die 'Insel der Seligen'. Die Mitarbeiterinnen
 der MGH in Berlin und Pommersfelden 1943-1945, in: Bayern und
 die Monumenta Germaniae Historica, (Themenschwerpunkt der
 Zeitschrift für Bayerische Landesgeschichte 77 (2014) s. 27–41.
- The Letter Collection of Abbot Wibald of Stablo and
 Corvey and the Decretum Gratiani, in: Bulletin of
 Medieval Canon Law 29 (2011/12) s. 35–49.

Vaše Magnificence, pane rektore, Honorabiles, Spectabiles, vážení členové vědeckých rad, vážení hosté, dámy a pánové,

dovoluji mi, abych vám představil profesorku Martinu Hartmann, mezinárodně uznávanou historičku se specializací na dějiny raného a vrcholného středověku.

Přestože mi vyměřený čas nedovoluje probrat vědecké dílo profesorky Hartmann v celé jeho pestrosti, dovoluji, abych zde alespoň krátce zmínil některé podstatné, přitom však ne zcela zřejmé souvislosti.

Profesorka Hartmann se narodila v roce 1960 v německém Mühlheimu na řece Ruhr a pro její další vědecké směřování bylo rozhodující studium historie a klasické filologie na rýnské univerzitě Friedricha-Wilhelma v Bonnu. Zde se také setkala s Rudolfem Schiefferem, věhlasným znalcem raně středověké karolínské Evropy, pod jehož vedením obhájila v roce 1989 doktorskou práci o remešském biskupovi Hinkmarovi.

Součástí doktorského projektu byla příprava kritické edice jednoho z Hinkmarových spisů, která profesorce Hartmann otevřela dveře do prestižní vědecké společnosti Monumenta Germaniae Historica, instituce s více než dvousetletou tradicí vědeckého výzkumu a kritické ediční práce.

První setkání profesorky Hartmann s proslulým, v německém Mnichově sídlícím pracovištěm lze odvyprávět jako „příběh dobře využité příležitosti“. Připravila vydání řady textově náročných středověkých rukopisů a pramenných sbírek nebo se na nich spolupodílela. Výsledky svého výzkumu postupně, a mimo jiné, vložila do sedmi monografií, v nichž tematizovala závažné otázky z dějin západní civilizace v širokém časovém rozpětí od raného středověku po raný novověk. Vědecky úspěšnou dekádu završila v roce 2001 habilitací na univerzitě v Řezně. Od roku 2006 profesorka Hartmann přednášela na univerzitě v Heidelbergu. Poté se přesunula zpět do Mnichova do již důvěrně známých míst. V roce 2012 byla zvolena zastupující prezidentkou Monumenta Germaniae Historica a stala se rovněž spoluvydavatelkou uznávaného vědeckého časopisu Deutsches Archiv. O šest let později byla pro své nesporné vědecké a organizační kvality jednomyslně zvolena prezidentkou.

Monumenta Germaniae Historica vždy představovala elitní vědecké pracoviště, které se stalo vzorem a metodologickou inspirací pro organizaci vědeckého výzkumu v historických vědách nejen v Německu, ale také v Rakousku, Švýcarsku, Itálii, Francii, České republice a anglosaských zemích. Za jednu z nejlepších specializovaných historických knihoven na světě je pokládána rovněž tamní příruční knihovna s otevřeným přístupem. Ve své dlouhé historii přitom Monumenta Germaniae Historica prošla mnohými proměnami. Dekády slávy a rozkvětu se střídaly s dobou zkoušek, ale ani v nejtěžších letech nestoupila od zásad nezaujaté kritiky a výkladu dějinných souvislostí.

Osudy Masarykovy univerzity a profesorky Hartmann se šťastným způsobem prolínají od roku 2013, kdy Martina Hartmann oslovila brněnské historiky v souvislosti s přípravou kritického vydání rukopisu Milevské kroniky z počátku 13. století pro jednu z edičních, v rámci Monument vedených řad. V dalším roce

profesorka Hartmann přijala pozvání, aby na půdě Historického ústavu Filozofické fakulty Masarykovy univerzity pronesla přednášku. Ve snaze podpořit další rozvoj brněnské medievistiky věnovala historickému ústavu množství publikací, knihovna v mnichovském sídle se pak také její zásluhou stala oblíbeným cílem studijních cest brněnských doktorandů.

Je nám proto ctí, že se dnes profesorka Hartmann zařadí po bok nositelů čestné vědecké hodnosti *doctor honoris causa* Masarykovy univerzity jako osobnost, jejíž nezaujatý přístup k výkladu minulosti i důraz na přirozený, národnými resentimenty nezatížený přeshraniční dialog a vědeckou spolupráci je pro Masarykovu univerzitu trvalým vzorem a inspirací.

PROSLOV

Martina Hartmann

Vážený pane rektore, dámy a pánové, drazí kolegové,

je mi velkou ctí, že dnes mohu obdržet čestný doktorát Masarykovy univerzity. Nikdy by mě nenapadlo, že se takové pocty dočkám, a upřímně děkuji všem, kteří mě považují za hodnou takového ocenění.

Kolegové z Masarykovy univerzity v Brně již mnoho let udržují dobrou a přátelskou spolupráci s institutem Monumenta Germaniae Historica v Mnichově. Výsledkem této spolupráce je významný výzkum blízký mému srdci, jenž je zcela v souladu s mottem institutu Monumenta Germaniae Historica již od jeho založení v roce 1819: „Sanctus amor patriae dat animum.“ („Láska k vlasti dává ducha.“)

Prameny editované zde v Brně s patřičnou *amor patriae*, například Vincencius, Jarloch či Zbraslavská kronika, významně obohacují redakční program Monumenta Germaniae Historica. Ten zahrnuje prameny nejen ze středověké římsko-německé říše, ale také ze sousedních zemí jak na východě, tak na západě. V těchto případech pouze čeští medievalisté dosahují takových vědeckých standardů, jaké si ona vydání žádají, protože ovládají českou, anglickou a také – s působivou znalostí němčiny – německou literaturu. Můžeme si tedy být jisti, že v Brně připravované edice odpovídají úrovni, která projekt Monumenta Germania Historica proslavila po celém světě. Spolupráce mezi Masarykovou univerzitou a Monumenta Germaniae Historica činí redakční program institutu jedinečným způsobem mezinárodní, a pokračuje tak v tradici z 19. a počátku 20. století, kdy Berthold Bretholz pracoval pro Monumenta Germaniae Historica a z Brna si dopisoval s monumentisty v Berlíně i jinde. Tato mezinárodní vědecká komunita, ač narušena dvěma světovými válkami, znovu ožívá a já velmi doufám, že budeme i v příštích letech naši úžasnou spolupráci udržovat a dále rozšiřovat.

Práce pro Monumenta Germaniae Historica již více než třicet let hluboce formuje život můj i mého manžela a přivedla nás k zajímavým a náročným výzkumným projektům. Obzvláště důležitý a obohacující je pro mě kontakt s řadou kolegů. Jak kdysi řekl Wilhelm von Humboldt: „Jsou to vztahy mezi lidmi, jež dávají životu cenu.“ Tento citát byl životním mottem Horsta Fuhrmanna, prezidenta institutu Monumenta Germaniae Historica po dvacet dva let, a i pro mě shrnuje přesně to, co považuji za tak cenné na svém výzkumu a oficiálních povinnostech prezidentky institutu. Je to kontakt nejen s kolegy medievalisty zde v Brně a v Německu, ale také s vědci jiných oborů, jako je archeologie či současná historie. Myslím si, že zejména pandemie COVID 19 nám všem ukázala, jak důležitá může přeshraniční solidarita být, a to jak v boji proti pandemii, tak v kolegiální spolupráci, od vzájemné výměny digitalizovaných esejů po přednášky z historie na Zoomu. Domnívám se, že jsme si blíže právě díky technickým možnostem, které se nám otevřely a které jsme se, často z nutnosti, naučili lépe využívat.

Ale ještě něco dalšího mě institut Monumenta Germaniae Historica, nebo spíše ta desetiletí práce s prameny, naučil. Naučil mě, jak důležité je se k pra-

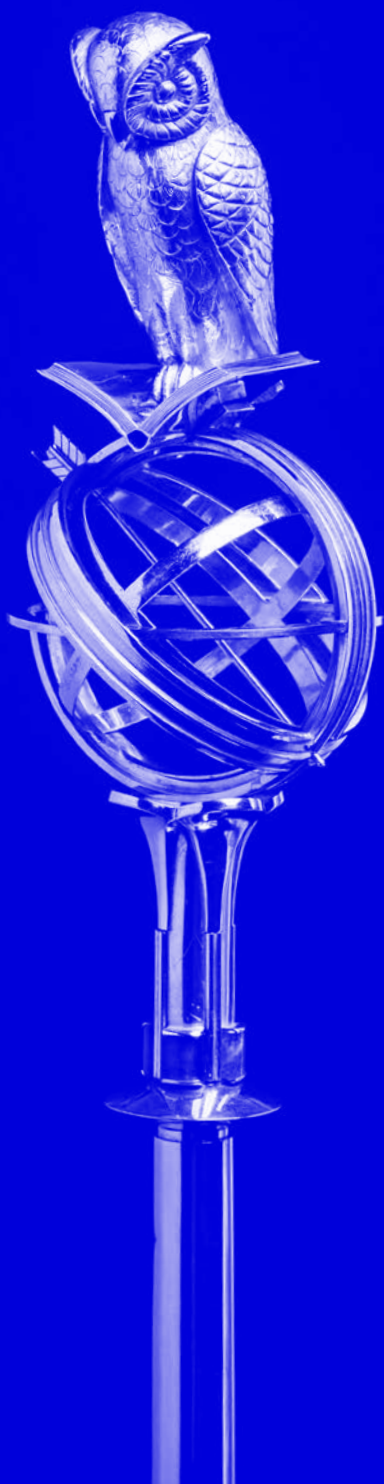
menům vracet, všechna tvrzení kriticky přehodnocovat a poté se opět vracet k pramenům. Ti, kteří umí s prameny pracovat, méně podléhají nacionalistickým tendencím, falešným zprávám a falešné historii, o kterých se v posledních letech často a právem mluví. Proto se domnívám, že zejména dnes je velmi důležité trénovat kritické myšlení. Toho lze dosáhnout pouze pečlivým studiem historie spočívajícím v kritickém vyhodnocení dostupných pramenů a seriózní vědecké literatury.

V roce 2015 jsem byla poprvé pozvána, abych přednášela zde v Brně; můj manžel i já jsme byli ohromeni vaší pohostinností a vřelostí. Toto přijetí pro mě bylo obzvláště dojemné, protože to tehdy bylo 70 let, téměř na den, kdy můj otec padl do sovětského zajetí právě poblíž Brna. Bylo mu dvacet jedna let a do svého rodného města se vrátil až v říjnu 1955. Jako mladý muž skromného původu a průměrného vzdělání se snadno nechal zlákat dobovou propagandou a dobrovolně se přihlásil do armády, za což pak zaplatil roky hořkých zkušeností. Jak by byl šťastný, kdyby se dožil tohoto dne a vašeho ocenění, které zde dnes přebírám. To, co Německo a Česká republika za 76 let od konce války vytvořily, pokud jde o přátelské vztahy a solidaritu, je velkým přínosem a úžasným úspěchem všech, kdo tento vztah po mnoho let budují. Ale také si myslím, že je velmi důležité, abychom si vždy pamatovali a byli vděční za to, jak dobře se dnes máme a že jsme vyrostli a žijeme v dlouhém období míru. A stejně důležité je dnešním mladým lidem neustále připomínat, že tento mír není samozřejmostí, ale vyžaduje neustálou péči. Spolupráci a přátelství, jako je toto, vždy podporují a budují lidé. Lidé, kteří dávají Masarykově univerzitě její kosmopolitní charakter, jsou příkladem jak žít evropskou myšlenku a skutečné universitas (lat. společenství) těch, kteří učí, a těch, kteří se učí. A tak mě v roce 2015 skutečně ohromil zájem, který brněnští studenti projevíli, často otázkami pokládanými v němčině, o středověká studia a moderní historii Německa.

V budoucnu hodlám podporovat Masarykovu univerzitu, jak jen mohu, a to nejen knihami. Ráda bych poskytla mladým studentům příležitost přijet do Německa, poznat zemi, rozšířit si tam obzory a vrátit se do Brna s novými nápady a zkušenostmi. Proto chci poskytnout každoroční stipendium umožňující jeho příjemci jeden měsíc výzkumu v Monumenta Germaniae Historica v Mnichově tak, aby mohl využít tamních výzkumných příležitostí, mohl sdílet myšlenky s dalšími doktorandy v Mnichově a také mohl poznat Německo – nebo alespoň Bavorsko, výjimečnou část Německa. Bylo by také úžasné, kdybychom mohli zajistit, aby doktorandi navštěvovali Mnichov každoročně v létě, jako jsme to udělali předloni. Ráda toto vše podpořím.

Máme před sebou úžasné možnosti. Máme šanci utvářet budoucnost a dál pokračovat cestou dobré spolupráce a přátelství. Jsem přesvědčena, že Masarykova univerzita svou úspěšnou politikou internacionalismu a otevřenosti poskytuje mladým studentům a absolventům ty nejlepší možné příležitosti a je pro mě ctí a potěšením zde v alespoň malé míře pomáhat.

Ještě jednou vám velmi děkuji!

SLAVNOSTNÍ SLIB

Vážená paní, dříve než vám udělím hodnost, kterou jsme se rozhodli ocenit vaše mimořádné vědecké zásluhy a vynikající schopnosti, je třeba zachovat starobylý zvyk, který od těch, jimž má být udělena akademická hodnost, vyžaduje, aby složili slavnostní slib.

Vážená paní, protože jste se zasloužila o rozkvet této univerzity a dala jste ostatním příklad hodný napodobení, žádám vás pouze o to, abyste slíbila:

Především, že této univerzitě, která nese důstojné jméno Masarykovo, trvale zachováte věrnost a přátelství a že ji podle svých sil budete podporovat.

Dále pak, že budete neustále dbát o rozvoj lidského poznání, aby se šířila pravda a aby její světlo zářilo jasněji.

A konečně, že takový, jakým jste se ukázal být, budete stále. Zavazujete se k tomu a slibujete to na své dobré svědomí?

ZAVAZUJI SE A SLIBUJI .

Poté, co jsem s vděčností přijal tento váš slib, já, řádně ustanovený promotor, z moci svého úřadu vás,

MARTINO HARTMANN ,
JMENUJI ČESTNOU DOKTORKOU
V OBORU HISTORIE ,

vaše jmenování veřejně vyhlašuji a uděluji vám všechna práva a výsady, jež jsou s touto hodností spjaty. Na důkaz toho vám do rukou předávám tento diplom s pečeti Masarykovy univerzity a dekoruji váš zlatou pamětní medailí této univerzity.

Martina Hartmann

DOCTOR HONORIS CAUSA
IN THE FIELD OF HISTORY

Masaryk University
21st October 2021

MARTINA HARTMANN

Born on September 18, 1960 in Mülheim an der Ruhr, Germany.

RESEARCH FOCUS

History of the early and high Middle Ages

EDUCATION

1980–1986 Rheinische Friedrich-Wilhelms-Universität
Bonn, Germany (diploma degree)

1986–1989 Rheinische Friedrich-Wilhelms-Universität Bonn (Dr.)

PROFESSIONAL APPOINTMENTS

1989–2000 Monumenta Germaniae Historica (MGH),
München, Germany, researcher

2001–2011 Universität Heidelberg, Germany (Prof.)

Since 2011 Ludwig-Maximilians-Universität München, Germany (Prof.)

2012–2018 Monumenta Germaniae Historica, President

Since 2018 Monumenta Germaniae Historica, Deputy

SELECTED SCIENTIFIC ACTIVITIES

Wissenschaftliche Kommission des Mittelalterzentrums der
Berlin-Brandenburgischen Akademie der Wissenschaften

Wissenschaftliche Kommission der Pius-Stiftung für Papsturkunden
bei der Göttinger Akademie der Wissenschaften

Wissenschaftlicher Beirat der Gottfried-Wilhelm-Leibniz-Gesellschaft

Historische Kommission bei der Bayerischen Akademie der Wissenschaften

Deutsche Kommission für die Bearbeitung der Regesta Imperii e. V.

Bayerische Akademie der Wissenschaften (außerordentliche Mitgliedschaft)

Interakademische Leitungskommission der Leibniz-Edition

Projektausschuss Mittellateinisches Wörterbuch

Beirat der Herausgabe der Urkunden Friedrichs II. bei der
Bayerischen Akademie der Wissenschaften

Beirat der Herausgabe der MGH-Constitutiones bei der
Berlin-Brandenburgischen Akademie der Wissenschaften

Assemblea dei Società Internazionale per lo studio del Medioevo Latino –
International Society for the study of Medieval Latin Culture

MEMBERSHIP IN EDITORIAL BOARDS

Deutsches Archiv für Erforschung des Mittelalters (since 2013, co-publisher)

SELECTED PUBLICATIONS

Monographs

Die Merowinger (Beck'sche Reihe. C.-H.-Beck-Wissen 2746).

Beck, München 2012.

Aufbruch ins Mittelalter. Die Zeit der Merowinger.

Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt 2011.

Studien zu den Briefen Abt Wibalds von Stablo und Corvey

sowie zur Briefliteratur in der frühen Stauferzeit

(MGH Studien und Texte 52.). Hahn, Hannover 2011.

Die Königin im frühen Mittelalter. Kohlhammer, Stuttgart 2009.

Mittelalterliche Geschichte studieren (UTB 2575).

UVK-Verlags-Gesellschaft, Konstanz 2004 (multiple editions).

Humanismus und Kirchenkritik. Matthias Flacius Illyricus als

Erforscher des Mittelalters (Beiträge zur Geschichte und

Quellenkunde des Mittelalters 19). Thorbecke, Stuttgart 2001.

Hinkmar von Reims als Verwalter von Bistum und

Kirchenprovinz (Quellen und Forschungen zum Recht

im Mittelalter 6). Thorbecke, Sigmaringen 1991.

Editorship

Das Reichsinstitut für ältere deutsche Geschichtskunde 1935 bis

1945 – ein „Kriegsbeitrag der Geisteswissenschaften“? Beiträge des

Symposiums am 28. und 29. November 2019 in Rom (Studien zur

Geschichte der Mittelalterforschung. Bd. 1). Harrassowitz, Wiesbaden

2021 (co-editors Arno Mentzel-Reuters, Martin Baumeister).

Quellenforschung im 21. Jahrhundert. Vorträge der Veranstaltungen zum

200jährigen Bestehen der MGH vom 27. bis 29. Juni 2019. MGH

Schriften 75, 2020. Co-editor Horst Zimmerhackl, in cooperation

with Anna Claudia Nierhoff (MGH Schriften 75, 2020).

Herbipolis. Studien zu Stadt und Hochstift Würzburg in Spätmittelalter

und Früher Neuzeit (Publikationen aus dem Kolleg „Mittelalter

und Frühe Neuzeit“ / Universität Würzburg. Bd. 1). Königshausen

& Neumann, Würzburg 2015 (Co-editor Markus Frankl).

Karl der Große und seine Zeit. Die 101 wichtigsten Fragen (C.H.

Beck Paperback. Bd. 7040). Beck, München 2014.

Von Kreuzburg nach München. Horst Fuhrmann – Lebensstationen

eines Historikers. Böhlau, Köln 2013 (Co-editor Claudia Märkl).

Critical editions

Das Briefbuch Abt Wibalds von Stablo und Corvey. Teil

1–3. (Monumenta Germaniae Historica. Die Briefe der

deutschen Kaiserzeit 9.). Hahn, Hannover 2012.

- Flodoard von Reims: *Historia Remensis ecclesiae Flodoardus Remensis: Historia Remensis ecclesiae*. Flodoard von Reims: Die Geschichte der Reimser Kirche. (Monumenta Germaniae Historica. Scriptores 36). Hahn, Hannover 1998.
- Hinkmar von Reims, *Collectio de ecclesiis et capellis* (Monumenta Germaniae Historica. Leges 8 / Fontes iuris Germanici antiqui in usum scholarum separatim editi 14). Hahn, Hannover 1990.

Studies

- „Es musste ein neuer Anfang gemacht werden, im Weltbild und in der Arbeit“. Margarete Kühn (1896-1982) und die Monumenta Germaniae Historica in Berlin, in: *Deutsches Archiv* 75 (2019) s. 135–161.
- Das autographe Briefbuch Wibalds von Stablo und Corvey (1131–1158), in: *Briefe als Quellen der landesgeschichtlichen Forschung*, ed. Stefan Pätzold a Marcus Stumpf (2020) s. 45–61.
- Liutbirc und ihre Töchter, in: *Der Tassilo-Liutpirc-Kelch im Stift Kremsmünster. Geschichte, Archäologie, Kunst*, ed. Egon Wamers (2019) s. 164–171.
- Perspektiven des künftigen Editionsprogrammes der MGH: Arbeitsschwerpunkte, Neuvorhaben, Perspektiven, in: *Mittelalter lesbar machen: Festschrift 200 Jahre Monumenta Germaniae Historica. Grundlagen, Forschung, Mittelalter* (2019) s. 65–83.
- Die karolingerzeitliche Vita und die Translatio der heiligen Balthilde oder Neues aus der Fälscherwerkstatt Corbie?, in: *Forschungen in Franconofurd. Festschrift für Egon Wamers zum 65. Geburtstag*, ed. Peter Fasold, Liane Giemsch, Kim Ottendorf a Daniel Winger (Schriften des Archäologischen Museums Frankfurt 28, 2017) s. 175–182.
- „dass diese widerige Wahl großen Unfug und schädliche Zwietracht gebären wurde“. Die protestantische Historiographie und die Gegenpäpste, in: *Der Verlust der Eindeutigkeit. Die Gegenpäpste*, ed. Harald Müller (Schriften des Historischen Kollegs 2017) s. 212–227.
- Grausam und fromm. Die merowingischen Königinnen des 6. und 7. Jahrhunderts in: *Credo – Christianisierung Europas im Mittelalter Band III: Beiträge zur Ausstellung* (2017) ed. Christoph Stiegemann a Christiane Ruhmann (2017) s. 65–78.
- Der wichtigste karolingische Autor im *Catalogus testium veritatis* des Matthias Flacius Illyricus, in: *Die Reformation und ihr Mittelalter. Symposium im Melanchthonhaus in Bretten am 10.–12. Oktober 2013*, ed. Volker Leppin a Günter Frank (2016) s. 363–377.
- Matthias Flacius Illyricus erforscht die mittelalterliche Geschichte. Seine fruchtbaren Magdeburger Jahre 1549-1557, in: *Magdeburg und die Reformation. Teil 1: Eine Stadt folgt Martin Luther*, ed. Maren Ballerstedt, Gabriel Köster a Cornelia Poenicke (2016), s. 443–456.
- Monumenta Germaniae Historica. Nekonečný příběh?*
Časopis Matice moravské 135 (2016) s. 147–159.

- Büchersammler des 15. und 16. Jahrhunderts und das Schicksal ihrer Bibliotheken, in: *Herbipolis. Studien zu Stadt und Hochstift Würzburg in Spätmittelalter und Früher Neuzeit* (Publikationen aus dem Kolleg „Mittelalter und Frühe Neuzeit“ 1, 2015), ed. Markus Frankl and Martina Hartmann in collaboration with Dorothea Klein, s. 343–356.
- Basler Drucker und Gelehrte in ihrer Bedeutung für Matthias Flacius Illyricus und für die Magdeburger Centuriatoren, in: *Geschichte als Argument. Akten zur Tagung der Patristischen Arbeitsgemeinschaft vom 2. bis 5. Januar 2013 in Basel*, ed. Martin Wallraff (2015) s. 221–244.
- Wieder einmal Einhard – der Karlsbiograph und die Frauen, in: Franz Fuchs/Dorothea Klein, *Karlsbilder in Kunst, Literatur und Wissenschaft. Akten eines interdisziplinären Symposions anlässlich des 1200. Todestages Kaiser Karls des Großen* (Rezeptionskulturen in Literatur- und Mediengeschichte 1, 2015) s. 3–14.
- Aus der Reichshauptstadt auf die 'Insel der Seligen'. Die Mitarbeiterinnen der MGH in Berlin und Pommersfelden 1943-1945, in: *Bayern und die Monumenta Germaniae Historica*, (Themenschwerpunkt der Zeitschrift für Bayerische Landesgeschichte 77 (2014) s. 27–41.
- The Letter Collection of Abbot Wibald of Stablo and Corvey and the Decretum Gratiani, in: *Bulletin of Medieval Canon Law* 29 (2011/12) s. 35–49.

Your magnificence, honorabiles, spectabiles, members of the scientific councils, honoured guests, ladies and gentlemen,

let me introduce Professor Martina Hartmann, an internationally renowned historian specializing in the history of the early and high Middle Ages.

Although the time allotted does not allow me to discuss Professor Hartmann's scientific work in all its diversity, let me at least briefly mention some important, yet not entirely obvious, contexts of her work here.

Professor Hartmann was born in 1960 in Mühlheim on the Ruhr River, Germany, and her studies in history and classical philology at the Rhenish Friedrich Wilhelm University of Bonn were crucial to her further scientific career. Moreover, she met Rudolf Schieffer here, a renowned expert on early medieval Carolingian Europe, under whose guidance she defended her doctoral dissertation on Bishop Hinkmar of Reims in 1989.

Part of her doctoral project was preparation of a critical edition of one of Hinkmar's writings, which opened to Professor Hartmann the door to the prestigious scientific society *Monumenta Germaniae Historica*, an institution with more than two centuries of tradition of scientific research and critical editorial work. Professor Hartmann's first meeting with the famous Munich-based institution could be narrated as a story of a well-seized opportunity. She prepared or co-published a number of textually demanding medieval manuscripts and source collections. She gradually included the results of her research, among other things, into seven monographs, in which she accentuated important questions concerning the history of Western civilization in a wide time span from the early Middle Ages to the early modern period. She completed this scientifically successful decade in 2001 with her habilitation at the University of Regensburg. Since 2006, Professor Hartmann lectured at the University of Heidelberg. Then she returned to Munich to already familiar places. In 2012, she was elected the Deputy of the *Monumenta Germaniae Historica* and she also co-published the acclaimed scientific journal *Deutsches Archiv*. Six years later, she was unanimously elected the President of the *Monumenta Germaniae Historica* for her unquestionable scientific and organizational qualities.

The *Monumenta Germaniae Historica* has always been an elite scientific institution, an example and methodological inspiration for the organization of scientific research in historical sciences not only in Germany but also in Austria, Switzerland, Italy, France, the Czech Republic and Anglo-Saxon countries. The local open access reference library is considered to be one of the best specialized historical libraries in the world. In its long history, the *Monumenta Germaniae Historica* has undergone many changes. Decades of glory and prosperity alternated with the times of trials, but even in the most difficult years the institution never compromised its principles of unbiased critique and interpretation of historical contexts.

The destinies of Masaryk University and Professor Hartmann have been intertwined since 2013, when Martina Hartmann addressed Brno historians in

connection with the preparation of a critical edition of the Milevsko Chronicle manuscript from the beginning of the 13th century for one of the editorial series. The following year, Professor Hartmann accepted an invitation to give a lecture at the Department of History, Faculty of Arts, Masaryk University. In an effort to support further development of Brno medieval studies, she donated a number of publications to the Department of History and the library at the Munich seat became a popular study destination for Brno doctoral students.

We are therefore honoured that today Professor Hartmann will join the holders of the honorary academic degree of doctor honoris causa of Masaryk University as a personality whose unbiased approach to the interpretation of the past and emphasis on natural, unencumbered cross-border dialogue and scientific cooperation is a prime example and inspiration for Masaryk University.

S P E E C H

Martina Hartmann

Chancellor, ladies and gentlemen, dear colleagues,

it is a great honour to receive today this honorary doctorate from Masaryk University. It is the sort of honour I never thought I would experience. My sincere thanks to all of you who have thought me worthy of it.

For many years, colleagues at Masaryk University in Brno have maintained a good and friendly cooperation with the Monumenta Germaniae Historica in Munich. This has resulted in some outstanding research and it is very close to my heart. It is entirely in keeping with the motto of the Monumenta Germaniae Historica in Munich Monumenta Germaniae Historica in Munich from its foundation in 1819, which holds: “Sanctus amor patriae dat animum” (“Love for the fatherland gives spirit”). The sources edited here in Brno with this amor patriae, such as Vincent of Prague, Gerlach of Mühlhausen and the Königssaal Chronicle, enrich the editorial programme of the Monumenta Germaniae Historica in Munich, which embraces sources not only from the medieval German Empire, but also from neighbouring countries to the east and west. In cases such as these, only Czech medievalists can achieve the high scholarly standards required of these editions, for they alone can command Czech, as well as the English and also – with their impressive command of German – the German literature. Thus we can be sure that these Monumenta Germaniae Historica in Munich editions attain that high standard of excellence for which they are known over the world. This cooperation between Masaryk University and the Monumenta Germaniae Historica in Munich internationalises the Monumenta editorial programme in the best way, continuing that tradition from the 19th and early 20th century, when Berthold Bretholz edited for the Monumenta Germaniae Historica in Munich and corresponded from Brno with Monumentists in Berlin and elsewhere. The international scholarly community, which was afterwards disrupted by two world wars, in this way assumes new life, and I very much hope that we will continue to cultivate and expand this wonderful cooperation in years to come.

Working at the Monumenta Germaniae Historica in Munich has shaped my life and that of my husband profoundly for over thirty years now; it has led my husband and I to interesting and challenging research projects. Particularly important and enriching for me has been the contact with many colleagues. As Wilhelm von Humboldt once put it: “At base it is the personal connections that give life its value”. This proverb was the life motto of Horst Fuhrmann, President of the Monumenta Germaniae Historica in Munich for twenty-two years, and for me too it sums up precisely what I find so valuable about my official duties and my research as Monumenta Germaniae Historica in Munich President. And this includes contact not only with medievalist colleagues here in Brno and also in Germany, but also with scholars in other fields such as archaeology and contemporary history. I think that Corona especially has shown us all how important cross-border solidarity can be, both in the fight against the pandemic and in collegial cooperation, ranging from the mutual exchange of digitised

essays to Zoom lectures on historical topics. I think that we have grown closer together precisely because of the technical possibilities that are open to us and that, of necessity, we have learned to make better use of.

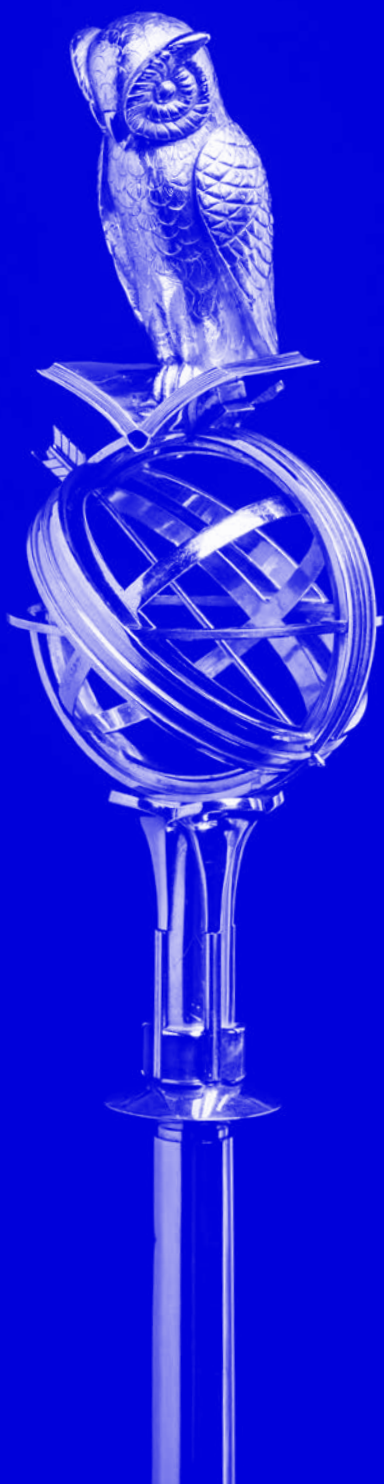
But I have also learned something else from the *Monumenta Germaniae Historica* in Munich, or rather from decades of working with the sources: I have learned how important it is always to return to the sources, and to evaluate critically all claims and align them with the sources. Those who know to study the sources are less susceptible to the tendencies of nationalism, for example, and to the fake news and the fake history that we have often, and rightly, come to talk about in recent years. So I think it is very important, especially today, to train critical minds. This can only be done via the careful study and critical examination of history, based on the sources available to us and the serious scholarly literature.

In 2015, I was invited to speak here in Brno for the first time; my husband and I were overwhelmed by the great hospitality and warmth you showed to us. I was particularly touched by this reception, for it was seventy years ago, almost to the day, that the Russians near Brno had taken my father prisoner of war. It was his twenty-first birthday, and he did not return to his home town until October 1955. He was a young man of humble background and middling education, easily seduced by the propaganda of the time, who volunteered to fight and in the end paid for it with years of bitter experiences. How happy he would have been, had he lived to see this day and your award to me of this honorary doctorate. What Germany and the Czech Republic in the seventy-six years since the war have established in terms of friendly relations and solidarity is a great asset and a wonderful achievement for all those who have built this relationship over many years. But I also think it is very important we always remember and remain grateful for how well things are today, for having grown up and lived in this long era of peace. And equally important, it seems to me, is that we continuously remind the young that this peace is not a matter of course, but requires constant care. Cooperation and friendship like this is always supported and built by people – people like those who lend Masaryk University its cosmopolitan orientation, thus providing an example for themselves and their students of how the European idea is to be lived, and an example of the *universitas* of those who teach and those who learn. And so in 2015 I was also amazed by the interest the students showed with their questions, which they often asked in German, revealing a great interest in medieval studies and modern history in Germany.

In future, it will be a particular concern of mine to support Masaryk University however I can, and not only with books. I wish to give young students the opportunity to come to Germany, to get to know the country, to broaden their horizons there and return to Brno full of new ideas and experiences. And so in the future I want to finance an annual scholarship to fund one month of research at the *Monumenta Germaniae Historica* in Munich in Munich, so the recipient can take advantage of the research opportunities there, exchange ideas with other doctoral students in Munich, and also get to know Germany – or at least Bavaria, a very special part of Germany. It would also be wonderful if we could arrange for doctoral students to travel annually to visit Munich in the summer, as we did the year before last. I would support this happily.

All the best possibilities are open to us. We have the chance to shape the future and to continue further on this path of good cooperation and friendship. I am convinced that Masaryk University, with its successful policy of internationalism and openness, provides its young students and graduates with the best opportunities possible, and it is an honour and a pleasure for me to help here in some small way.

Once again, thank you very much!

SOLEMN OATH

Distinguished madam, before I confer upon you this title in appreciation of your extraordinary scientific merits and exceptional competences, we must observe the ancient custom which requires those about to be presented with this academic title to take a solemn oath.

Distinguished madam, because you have contributed to the development of our university and provided others with an example worthy of following, I hereby ask you to swear:

First of all, that you shall forever maintain your allegiance to this university, which bears the illustrious name of Masaryk, forever keep your friendship and continue to support it with all your strength.

Moreover, that you shall continue to cultivate the development of human knowledge so that its light shines ever brighter. And finally, that you shall remain in the future as you are now, unchanging.

Do you swear and promise to do so to the best of your knowledge and belief?

I SWEAR AND I PROMISE .

Now that I have gratefully received your solemn oath, I, the duly constituted promoter, by the authority bestowed upon me, proclaim you,

MARTINA HARTMANN ,
HONORARY DOCTOR
IN THE FIELD OF HISTORY .

I hereby publicly declare your appointment and grant you the rights and privileges associated with this title. As proof, I present you with this diploma, bearing the seal of Masaryk University, and confer upon you the Gold Medal of this university.

Vydal: Masarykova univerzita, Rektorát, Odbor výzkumu

Grafická úprava: Milan Katovský

Překlad: Marcela Sekanina Vavřinová

Tisk: Ing. Vladislav Pokorný – LITERA BRNO

1. vydání, 2021

Náklad: 150 ks

